

Teixeix lligams amb les plantes

La bova i els seus usos

Des de cordar cadires fins a vestir una ampolla

*La bova (Typha sp.) ha estat una planta molt emprada al llarg del temps
En aquest article repassarem alguns dels seus usos més coneguts
i us mostrarem d'una forma fàcil i il·lustrada
com vestir una ampolla amb les seves fulles.*

TEXT I IMATGES: Anna Sínia

La bova de fulla estreta (*Typha angustifolia*).

La bova (*Typha* sp.), també anomenada boga o balca segons el territori, és típica d'estanys i vores d'aigua. A casa nostra en podem trobar, principalment, dues espècies: *T. angustifolia* i *T. latifolia*. Es caracteritza per tenir una tija robusta i fulles linears més o menys planes, més llargues que la tija, i pot arribar a fer tres metres d'altura. Pel que fa a les inflorescències, aquestes són terminals, en forma d'espiga cilíndrica i de flors molt denses, les quals ens recorden un cigar.

La bova és una planta que ens ha acompanyat en el nostre dia a dia durant molts anys. Les seves fulles són emprades per a cistelleria i sobretot per cordar cadires. Amb ella s'han teixit els culs de les cadires presents en moltes de les nostres cases, les de seure davant del foc, les de costura, les de seure a taula, les de la canalla... Una cadira per a cada ús diari i de diverses mides, i no pel fet de ser petites són menys resistents.

Les cadires tenen un valor especial; hi podem reposar o treballar tot tenint la certesa i tranquil·litat que ens sostindran en tot moment. Asseure's en una cadira de bova és com asseure's enmig del bosc; si tanques els ulls, la seva naturalitat i el seu tacte suau et transporten a la calma que et dona l'aigua.

Antigament hi havia, almenys, un cadirer a cada poble; si es trencaven els culs de les cadires, l'avisaven i els teixia de nou tot seguint el procediment següent: cargolava les fulles i les anava afegint tot donant voltes a la cadira. La torsió i el punt de tensió eren decisius per dur a terme un bon treball. Cordar cadires amb bova és un procés llarg i laboriós, però, un cop acabat, podem donar per fet que la cadira tindrà una vida més llarga que la nostra (si no té un gat a prop), i resistirà el pas dels anys estoica i forta, natural i bonica com la mateixa natura.

Els usos de la bova són molt variats, i, si bé el seu ús per cordar cadires ha quedat relegat en un segon terme -ja que som poques les persones que, a dia d'avui, coneixem com treballar-la-, la bova continua sent utilitzada per a cistelleria, sobretot en països nòrdics, on se'n fan barrets, bosses de mà i peces vàries, tot emprant diverses tècniques que permeten jugar amb les formes. S'utilitza molt, també, com a depuradora d'aigua.

En aquest article aprendrem a vestir una ampolla amb bova. És important saber que la recol·lecció de la bova es duu a terme entre els mesos de setembre i octubre, i s'ha de tallar a un pam de terra o de l'aigua per tal de poder aprofitar-ne les seves fulles al màxim. Si volem que adquireixi una coloració blanquinosa, la deixem assecar al sol i l'anem voltejant fins que quedi totalment seca. Si, en canvi, volem que conservi el color verd, la deixarem assecar

El cul d'una cadira teixit amb bova.

en un lloc on no li toqui el sol. Ens hem d'assegurar que estigui ben seca per garantir una bona conservació. En el moment en què vulguem utilitzar-la hem d'humitejar-la de nou perquè recuperi la seva flexibilitat i, d'aquesta manera, no se'ns trenqui en treballar-la.

COM VESTIR UNA AMPOLLA AMB BOVA

1. Els materials i les eines que necessitarem per fer aquest vestit a una ampolla de vidre seran bova, unes tisores o una navalla, unes pinces petites, un punxó i l'ampolla de vidre.

2. Començarem tallant la bova, com a mínim, tres vegades la llargada de l'ampolla.

3. Aproximadament, per a una ampolla d'un litre de capacitat necessitarem unes setze fulles de bova, però hem de tenir en compte les dimensions de les fulles i afegir-ne o treure'n segons convingui. El fet és que, posades totes juntes, una al costat de l'altra, han de fer l'amplada de l'ampolla. Ens facilitarà la feina si el nombre de fulles és parell.

4. En aquest exemple treballarem amb setze fulles (vuit + vuit). El primer pas consistirà a agafar vuit d'aquestes fulles i disposar-les planes a la taula el més juntes que es pugui, sense que quedin una damunt de l'altra. Seguidament agafarem una de les altres vuit fulles que hem reservat i, just en el punt on les vuit fulles disposades sobre la taula mesuren la meitat de la seva longitud, l'anirem intercalant perpendicularment, tot fent-la passar ara per damunt i ara per sota de cadascuna de les vuit fulles.

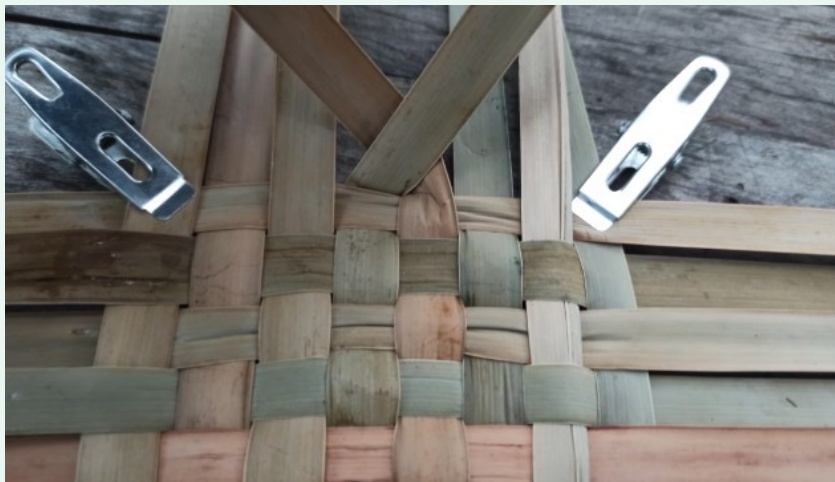
A continuació agafarem la següent fulla de les que tenim reservades. L'afegirem de manera que, si la primera fulla començava passant per damunt i després per sota, aquesta s'iniciarà a la inversa, és a dir, primer per sota i després per damunt.

5. Seguirem aquest mateix procediment d'anar afegint fulles de forma intercalada, fins que les hàgim col·locat totes. És important que estiguin el més juntes possible; podem fer servir les pinces perquè no es moguin.

6. Tal i com mostra la imatge 5, un cop tinguem les setze fulles entreteixides aconseguirem que es creï un quadrat. Caldrà, seguidament, que ens assegurem que l'ampolla entri totalment dins del quadrat; si veiem que no és així, és el moment d'afegir més fulles, sempre de dues en dues, una horitzontal i l'altra vertical.

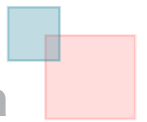

7. Traurem l'ampolla del quadrat. Agafarem la quarta i la cinquena tires de qualsevol dels extrems del quadrat que hem teixit i les creuarem amb la intenció d'aixecar-les. Hem de tenir en compte, però, que hem de seguir el mateix dibuix intercalat, de manera que la tira que anava per davant quan l'aixequem serà la que passarà per darrere.

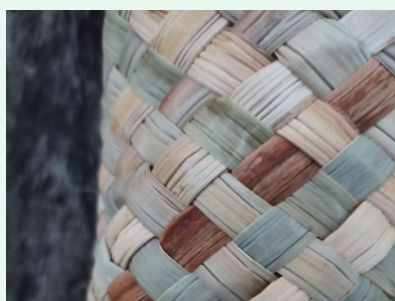
8. A poc a poc anirem afegint les fulles del costat, seguint el patró d'una per davant, la següent per darrere.

9. Repetirem aquesta acció als altres extrems que ens queden. D'aquesta manera ja tindrem el teixit totalment aixecat (imatges a, b i c).

10. A partir d'aquí treballarem amb l'ampolla a l'interior.

11. La bova té la capacitat d'adaptar-se a l'ampolla, així que si anem estirant i prement les fibres veurem que, a poc a poc, el quadrat es va transformant en un cilindre.

12. Seguirem teixint, fent servir les pinces per no perdre aquest punt de tensió que han de tenir les fibres per adaptar-se a l'ampolla. A partir d'aquí, podeu pujar la bova fins on vulgueu, ja sigui fins a mitja ampolla o tapant-la.

13. Un cop hàgim acabat de teixir, utilitzarem el punxó per fer la vora, és a dir, el tancament. Agafarem una a una les fulles que ens queden a sota i les doblegarem cap enfora, tot fent-les passar seguint el dibuix i la sanefa. Es recomana primer tancar les fulles que estan disposades en una direcció i després les de l'altra.

14. Quan ho hàgim fet amb totes les fulles, tallarem les puntes sobrants i ja tindrem el vestit a punt. És important que s'assequi bé i ja el podrem utilitzar.

Ja tenim l'ampolla acabada de revestir.

Anna Sínia es dedica a la cistelleria des del 2004, com a deixeble d'Isidro Grau, a Vimbodí i Poblet (Conca de Barberà). Des de llavors, la vida se li ha teixit entre la muntanya i la sarga. Venint del món de l'agroecologia, va trobar en la cistelleria el lligam màgic entre els avantpassats i el compromís social i natural que necessitava per donar sentit a la vida. Ha col·laborat amb el GEPEC (grup d'estudi i protecció dels ecosistemes catalans), el Museu i Forn del Vidre de Vimbodí i Poblet i altres col·lectius i associacions relacionats amb el món rural i l'ecologia, i també ha treballat en la divulgació de la cistelleria des de la vessant de la cultura popular, del desenvolupament rural, de l'ecologia i del medi ambient. [Més ...](#)